

Medicinhaveerne i Tranekær

Nyhedsbrev : Foråret 2017

Formandens beretning

Endnu en gang kan jeg berette, at det går rigtig godt i Medicinhaveerne. Sæsonen er godt i gang, og om tirsdagen summer det overalt af aktivitet.

Donationer

Det var herligt at aflægge beretning på årets generalforsamling den 2. februar, for samme dag havde vi modtaget Fyns Amts Avis Sydøstfynske Initiativpris, som bestod af 30.000 kr. Pengene er endnu ikke anvendt, men vi håber på at få lavet et multitoilet for pengene.

I februar fik vi af Langeland Kommune 5.000 kr til årets aktiviteter, og kort efter fik vi 20.000 kr til at indlægge strøm og lys i laden. Det sidste bliver en stor opgradering af laden som frokoststue, mødelokale og værksted, idet der hverken har været strøm-, vand- eller toiletfaciliteter.

Foreningen Plan Danmark har netop givet tilsagn om kr. 40.000 som tilskud til vandløbet, som skal gå fra "Haven for nervesystem og bevægeapparat" (Have 5) gennem "Haven for urin- og kønsvej" (Have 2) og ned til en opsamlingsdam. Endelig donerer Langelands Elforsyning nedlæggelse af elkabel fra Botofte Strandvej til laden.

Nye tiltag

I 2017 sker der store ting i Medicinhaveerne. I løbet af maj bliver der endelig anlagt det vandløb, som vi har ønsket i flere år. Det bliver en oplevelse for både syns- og høresansen, og der bliver plantet medicinske vandplanter. Hvad publikum ikke ser er, at der bliver ført strøm fra laden op til en pumpe neden for Have 2. Pumpen er forudsætningen for, at vandet i vandløbet kan recirkuleres op til dammen i Have 2.

I midten af maj bliver de planter, der endnu mangler i Have 5, plantet, så den kan være færdig og tilplantet til indvielsen i efteråret.

Havegruppen

Heldigvis bliver vi flere og flere i Havegruppen, for det nytter ikke noget med nye tiltag, hvis haverne ikke bliver holdt. I 2017 er vi i alt omkring 35 personer, og der møder cirka 20-25 op om tirsdagen. Og det på trods af forårets kulde og storm.

Besøgende i Medicinhaveerne

Det er svært at spå – især om fremtiden. Det gælder også for, hvor mange gæster vi får i 2017. Indtil nu ligger vi lidt over antallet i 2016, og der er anmeldt seks grupper alene i maj måned. Det var rigtig spændende at have besøg af en gruppe pensionerede læger og farmaceuter, som driver en lille medicinsk have ved museet på Næstved Sygehus. Vi var enige om, at det er nyttigt at kende til hinanden.

Helle Ravn

Klar til den nye sæson. Havegruppen startede sine tirsdagsaktiviteter i marts.

AKTIVITETER

Søndag 28. maj 11-14

Plantemarked i Medicinhaveerne.

Tirsdag 13. juni kl. 19

Gratis omvisning for nye tilflyttere.

Lørdag 24. juni kl. 15

Gratis omvisning for medlemmer.

Mandagene 3., 10., 17., 24., 31. juli fra 17-19

Omvisning om planter og kost ved Fru Grøn, alias Anne Grete Rasmussen.

Lørdag 12. august kl. 15

Gratis omvisning for medlemmer.

August 17 - yderligere info om mødetid følger

Hør om planter med indflydelse på mandlige og kvindelig problemer. Rundvisning ved overlæge Ole Due Pedersen.

Søndag 3. september

Indvielse af haven for nervesystem og bevægeapparat. Yderligere information følger.

NYT FRA HAVERNE

Fra lig til lækker

Den 6. maj rullede en totalreoveret Ferguson 35 ind i haverne. På billedmontagen kan I se traktorens tilstand før, under og efter reoveringen.

Medicinhavernes kasserer og medlem af havegruppen Ole F. Jacobsen hentede sammen med den langelandske traktorentusiast Arne Egelund det gamle klenodie på Skanderborgkanten sidste efterår. Vinteren over har de brugt ca. 200 timer på at skille den totalt ad, reparere og male.

Nu skinner den gamle traktor igen i sine originale farver, som da den for mange år siden kørte af båndet på fabrikken i England, og motoren spinder, så alle os, der er vokset op med sådan en traktor, får næsten vand i øjnene.

Traktoren har både frontlæsser, grab og harve, så nu kan opgaverne i Medicinhaven bare komme an. Traktoren skal først og fremmest bruges til græsslåning – det tager hele syv timer at slå græsset på det 3,2 ha store areal, som Medicinhaven råder over.

Vi siger tak til Arne Egelund for lån af en anden veterantraktor, en McCormick, som har tjent os flittigt i et par år. Nu er det McCormick'ens tur til at blive totalreoveret.
Lene Anker

Nu er der råd til et multitoilet! Chefredaktør Troels Mylenberg overrækker den Sydfynske Initiativpris 2017 til Medicinhaven.

Langeland Kommune nedgraver elkabler, så vi kan få strøm i laden.

I april fik vi besøg af en gruppe pensionerede læger og farmaceuter, som driver en lille medicinsk have ved museet på Næstved Sygehus.

HUSK at Medicinhaven afholder plantemarked lørdag den 28. maj klokken 11-14

MEDICINHAVERNES ARBORET

Et arboret er en plantesamling, som består af vedagtige træer og buske, og som noget helt unikt findes der i Medicinhaverne i Tranekær et medicinsk arboret. Træerne og buskene er plantet rundt om og mellem de fire tematiske haver, og næsten alle træer og buske i Medicinhaverne har i dag eller har tidligere haft medicinsk betydning. Ud over de rent medicinske indholdsstoffer i træer, har amerikanske forskere fundet ud af, at alvorligt stressede mennesker falder til ro ved at kigge på træer, de får færre muskelspændinger, og blodtryk og puls falder.

Det tager mange år, før et arboret er vokset op, så indtil videre ser det ikke ud af så meget og det på trods af, at der i begyndelsen af 2017 er omkring 82 forskellige træsorter med 130 træer samt forskellige buske - plus træer i de enkelte temahaver.

Arboretets træer er plantet, så de efterhånden vil give et meget varieret billede af store og små træer, af nåle- og løvtræer, af træer med smukke eller små og usædvanlige blomster samt træer med vidt forskellige vækstformer. Med tiden vil de tematiske haver derfor komme til at ligge som "øer" i en træbevokset park.

Nogle eksempler

Ginkgotræet (Ginkgo biloba) har eksisteret i 230 millioner år, og i 1960-erne viste forskning, at udtræk af bladene øgede blodforsyningen til hjernen, angiveligt styrkede hukommelsen og koncentrationsevnen samt lindrede demens. Der høstes nu årligt cirka otte tons Ginkgo Biloba blade, og Ginkgo Biloba præparater er i dag de mest solgte naturmedicinske produkter.

Barken fra pil (Salix alba) indeholder salicylsyre, som er smertestillende, men alle pilearter indeholder salicylsyre. Barken skrælles af to-fem år gamle skud om foråret, og tidligere tyggede man på barken. Pilens smertestillende virkning har været kendt siden oldtiden, og pil har været brugt i folkemedicinen. 1828 isolerede man stoffet salicin fra barken, og i 1838 fraspaltede man salicylsyre fra salicin. 1874 startede firmaet Bayer produktion af salicylsyre til behandling af smerter, og i 1899 kom Aspirin på markedet.

I arboretet findes to **Kejsertræer (Paulownia tomentosa)**, som indeholder bakterie-hæmmende stoffer, der antages at være særdeles effektiv mod tuberkulose. Kejsertræet har meget smukke blå blomster, som kommer før løvspring, og dets blade kan på årsskud blive op til 50 cm store og er de største blade på en vedplante i Danmark.

Kirsebær-kornel (Cornus mas) får dybrøde kirsebær, som kan syltes, og frugterne er meget brugt på Balkan bl.a. på grund af det meget høje indhold af vitamin-C. De umodne frugter er astringerende, og de bruges til at bekæmpe forkølelse og feber.

Skæbnetræets (Clerodendrum trichotomum) smukke blomster er forsidebillede på Medicinhavernes folder. Det latinske navn er sammensat af græsk kleros = tilfælde, held og dendron = træ. Planten stammer fra Kina, og i kinesisk plantemedicin bruges den mod ledsmerter, følelseløshed og lammelse samt mod eksem. I et kinesisk forsøg fik fire ud af fem forsøgspersoner sænket blodtrykket betragteligt ved indtagelse af bladene, som høstes lige før blomstringen. Træet blomstrer i august med hvide, vanilleduftende blomster med røde bægerblade og efterfølges af stærkt blå bær, der til slut bliver sorte.

Helle Ravn

Forskning har vist, at udtræk af bladene fra Ginkgotræet styrker blodforsyningen til hjernen.

Pilens bark virker smertestillende

Kejsertræet formodes at være virksom mod tuberkulose

I kinesisk medicin bruges skæbnetræets blomsterknopper blandt andet mod ledsmerter.

MAHONIE

Mahonie (*Mahonia bealii*) hører oprindeligt hjemme i Kina, men der findes også andre arter, som hører hjemme i det vestlige Nordamerika og på Formosa.

Mahonie og mahogni er to helt forskellige planter. Mahonie er en mellemstor busk med stedsegrønne, læderagtige blade, der ligner kristtjørn-blade. Den har gule blomster, som dufter meget gennemtrængende af honning. Derefter kommer der bær, som nærmest bliver støvet blå. Mahogni er til gengæld et træ, hvis ved er hårdt og bruges til møbler. Særligt kendt var Cuba-mahogni, men den er næsten totalt udryddet og er derfor fredet.

Medicinsk er det kun roden af mahonie, der har interesse. Mahonie indeholder berberine, som har anti-inflamatorisk og anti-bakteriel virkning. I nyere tid er udtræk af roden og rodbarken derfor blevet brugt mod gigt. Udtræk af planten bruges mod eksem og psoriasis, men det kan dog være forbundet med betydelige bivirkninger på huden. Som så mange andre planter med anti-bakteriel effekt, har mahonie også været brugt mod diverse fordøjelsesproblemer. I Californien har indianere brugt udtræk af roden mod appetitløshed og generel svækkelse.

I disse år forskes der mere og mere i planternes medicinske betydning, og nyere forskning viser, at planten indeholder et stof, som nedbryder mange bakteriers modstandsdygtighed mod antibiotika og andre antibakterielle stoffer.

Mahogni breder sig med rodskud, og i gamle haver er den ofte blevet til et uordentligt lavt krat. Den kan på beskyttede steder blive op til to meter høj med kraftige og oprette skud. De stærkt gule blomster kommer allerede i april-maj og dufter meget. Om vinteren står blomsterstandene som store gulligrønne toppe.

Et enkelt blad består af sammensatte småblade, som er matte og let blågrønne. Bærrene er sure og kan bruges i kryddersnaps, og i USA bruges de tørrede bær også på müsli. Første gang mahonie nævnes i en dansk skriftlig kilde er i 1873, hvor den blev dyrket i Botanisk Have i København.

Mahonie vokser i Haven for fordøjelse, stofskifte og ernæring".

Helle Ravn

Medicinhavens mahonie i Haven for fordøjelse, stofskifte og ernæring.

Mahonies blomster lugter meget kraftigt af honning

Bærrene er sure og kan bruges som kryddersnaps